

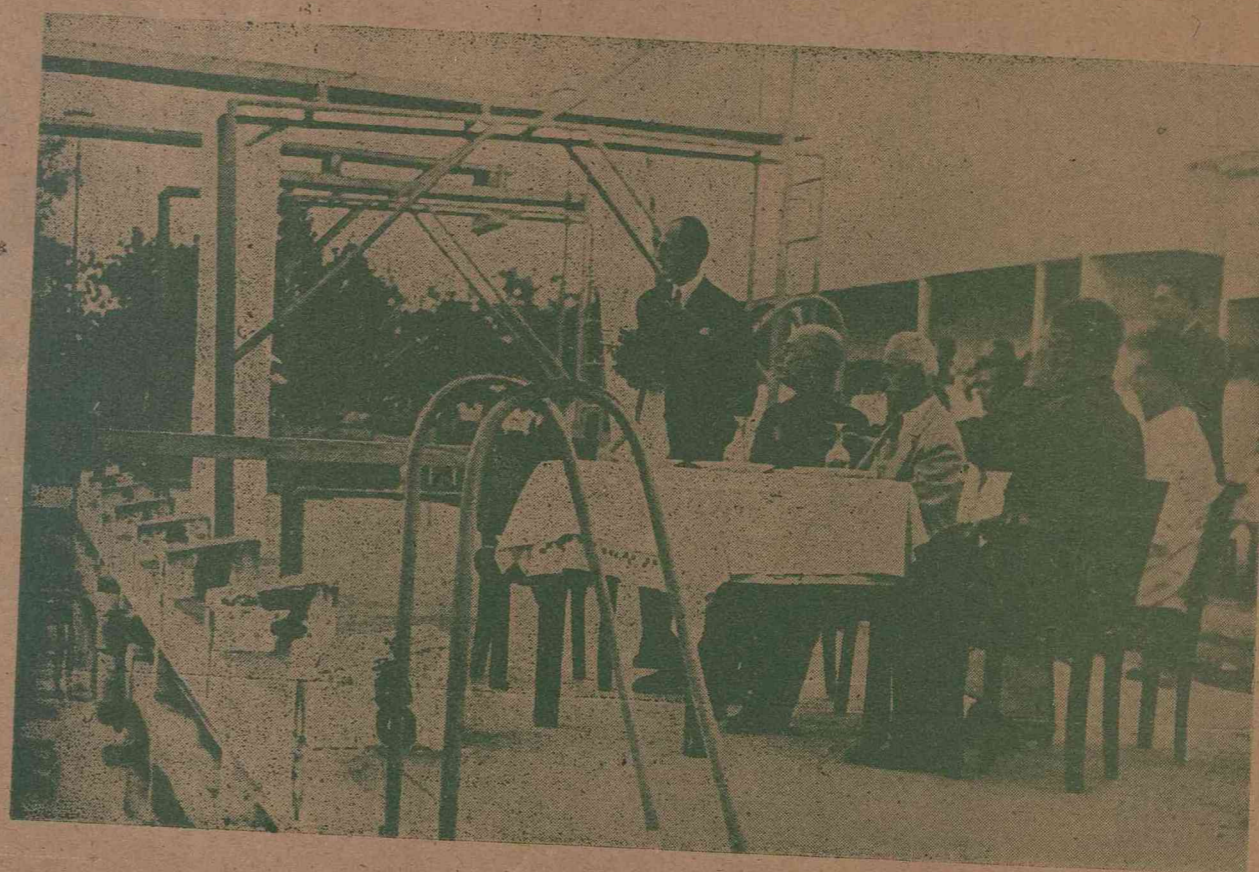
Çukurova

ADANA HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

Cilt : 1

(NISAN - 1947)

Sayı : 9

BU SAYIDA

Hakikat	Asyalı	Verem Dispanserleri	D. Y. Ceylanoğlu
2. İnönü Zaferi	Cengiz Turhan	Ayrılık Üzerine	Hüseyin Şaşır maz
İlk zamanlarda Çukurova	Şevki Berker	Aşık Avcı Osman	Etem Yılmaz
İlâhi Aşk	H. R. Soykan	Dr. İsmail Coşkun	Dr. Cezmi Türk
Çukurova İşletmeciliği	M. Alap	Koşuş. (Şiir)	Gök — Han
Tesadüf ve Kader	Lütfi Ayda	Bahar Gelmiş	Ali Şimşek
Hasta (Şiir)	Hamid S. Asyalı	Nedamet	M. Arif Arık
Grip ve Adana	D. Bedri Görgün	Ona	M. Nedim Kuru
Genç Musiki Üzerine	İzzet Arslan	Türkle Uğraşılmaz	Aziz Eryalaz

HAKİKAT

I

Hayat yatakta güzeldir;
Tevekkülde, falda değil.
Şarap, dudakta güzeldir;
Salkım salkım dalda değil.

Arının hincı insanda;
Şu yanda, bu yanda değil.
İnsan, gasbettiği balda,
İnsan, insanda değil.

II

Dağ olur aşılmaz,
Yol olur geçilmez mi?
Bütün dertleriyle dünya,
Bizim olur sevilmez mi?

İnsanların basireti,
Doğumun ölüme nisbeti.
Çocuğun büyüme kısmeti
Meme olur emilmez mi?

Hamid Salih Asyalı

Çukurova

Adana Halkevi tarafından Ayda bir
defa çıkarılır.

Fikir ve Sanat Dergisi

YAZI İŞLERİNİ FİLEN İDARE EDEN

Hamid Salih ASYALI

Seneliği : 240 Kr.

6 Aylığı : 120 Kr.

Gönderilen Yazılar neşredilsin edilmesin
iade edilmez.

Adres : Adana Halkevi Bşk. İlgü veya
Çukurova Dergisi Yazı İşleri Md. İÜŞÜ

5038001
1947-9-14

Hediye: Türk Tarih Kurumu, 2024

200 TL

Çukurova

Cilt : 1

Nisan 1947

Sayı : 9

İKİNCİ İNÖNÜ ZAFERİ

Yazan : Cengiz Turhan

Sayın bayaolar, baylar.

Bugün İkinci İnönü zaferinin yirmi altıncı yıl dönümüdür. Harp ve İstiklâl tarihimizin önemli olayını teşkil eden bu zafer günü hepimize kutlu olsun. İkinci İnönü savaşı, İnönü mevzileri önünde kuvvetli kırk bini geçen düşmanın 24 bin kahraman Türk asker ve subaylarının azimli, iradeli kat'i netice veren darbesi ve ateşi altında ezildiği ve eridiği gündür.

Bu tarihi gün, parlak zaferlerin başında sağlam bir kale halinde yükselen Türk cesaretinin Türk kahramanlığının çelikleşmiş bir harikasıdır.

Üçşehitler tepesi, Metrestepe bu zaferin, bu şerefli günün canlı ve şanlı âbideleridir.

Svgili Dinleyiciler!

Ebedî Ata, Büyük İnönü'nün, muzaffer kumandanın bu zaferini tebrik ederken, ona en yüksek takdirlerini şöylece ifade etmişti :

Bütün tarihi âl-mde, sizin İnönü meydan muharebelerinde deruhte ettiğiniz vazife kadar ağır bir vazife duruhte etmiş kumandanlar enderdir. Milletimizin istiklâl ve hayatı dâhiyane idareniz altında şerefle vazifelerini gören kumandan ve silâh arkadaşlarınızın kalp ve hamiyetine büyük emniyetle istinat ediyordu. Siz orada yalnız düşmanı değil, milletin makûs talihini de yendiniz. İstilâ altında bedbaht topraklarımızla beraber bütün vatan, bugün müntehalarına kadar zaferinizi tes'it ediyor. Düşmanın hırsı istilâsı, azim ve hamiyetinizin yalçın kayalarına başını çarparak hurdahaş oldu. Namınızı tarihin kitabeli mefahiretine kaydeder ve şükranla sevk-

eden büyük gaza ve zaferinizi tebrik ederken, üstünde durduğunuz tepenin size binlerce düşman ölüleriyle dolu bir meydanı şeref seyrettirdiği kadar milletimiz ve kendiniz için şaşaayı istilâ ile dolu bir ufku istikbale de nazır ve hâkim olduğunu söylemek isterim >

Değerli yurddaşlarım!

Türk milleti bu ilk istiklâl zaferileridir ki, ümitsizliği ve kötümserliği üstünden atmış, Milli Kurtuluşun muhal değil, artık mümkün olacağına bütün varlığıyla inanmıştı.

İstiklâl harbinin bu dönüm noktasıdır ki, Türk milletinin mustakil ve mes'ut yaşamasındaki gerçek mukadderatı tayin edildi.

Aziz dinleyiciler!

İşte otuz bir Martı bir Nisana bağlayan ebedî gün İnönü kahramanlarının, Türk milletinin sarsılmaz iman birliğile, özgün ihtiras ve istilâ ejderinin başına Türk süngülerinin Türk zafer mızraklarının aman vermeyen ilâhi savletin indigi bir gündür.

Gerçi bu muharebede çok can kaybettik. Fakat, inandığımız ve kutsal bildiğimiz bir davâ uğruna bile bile ölmek, bizim için şereflerin üstünde en aziz bir idealdir. Vatan için, hürriyet ve istiklâl için ölmek, ölümlerin en güzeli.

Bu millî dâvanın gerçekleşmesinde arslan mehmetçiklerin olduğu kadar, mehmetçik Ayşelerin ve mehmetçik Fatmaların da hakkı büyüktür.

- Devamı Sahife 16 da -

TÜRK TARİH KURUMU

İLKZAMANLARDA ÇUKUROVA ve CİVARI

Quint Curce'e göre İskender'in Tarsus ve civarını istilâsı

Yazan: Şevki Berker

İskender, Abistamenes'e Kapadokya valiliğini vererek bütün kuvvetiyle Kilikya'ya doğru yürüdü ve Cyros (Kurus) kampı denilen noktaya vardı. Gerçekten Cyros, ordusunu Lidyaya ve Krezüs'e karşı yolların orada konaklamıştı. Bu nokta, Kilikya'ya giren geçitten 50 saat kadardı. Tabiatın insan elile yükseltmiş kalelere benzer olarak yaptığı bu dar boğazlara «Pyles» denirdi.

Kilikya'da hüküm süren Arsames, Memnon'un kurtarıcı mahiyette olan nasihatlarını düşünerek bir karar aldı. Fakat bu karar çoktan gecikmiş bulunuyordu. Düşman çölden başka birşey bırakmamak için Kilikyayı demir ve ateşle tahrip etti ve herhangi bir şekilde faydalı olacak her şeyi yok etti. Müdafaa edemeyeceği bir toprağı kısır bırakmağa karar vermişti. Lâkin sağlam bir ordu ile Kilikya'ya yol veren boğazı işgal etmek daha faydalı olabilir ve yola hâkim olan tepeleri tutarak tehlikesizce, altından geçen düşman ordusunu yokedebilirdi. Böyle yapacağı yerde dar yolların muhafazası için bir kaç kişiyi bırakarak çekildi ve bu suretle tahrip olunmaması için kendine verilen bir memleketi aksine harap etmiş

oldu. Muhafız olarak bıraktığı askerler düşmanı görmeğe bile cesaret edemediler, halbuki çok azlık olmalarına rağmen yine geçidi koruyabiliyorlardı. Gerçekten, sert ve dik yamaçlardan müteşekkil bir silsile Kilikya'yı kaplıyordu.

Deniz kenarından başlıyan ve bir kavis şeklinde bulunan silsile, kıyının bir ucundan öbür ucuna varır. Bu dağlık sırtın denizden en çok uzaklaştığı yerde, aşılması çok zor ve dar üç geçit vardır ki, Kilikya'ya girebilmek için bunların birinden geçilir.

Arazi deniz istikametine doğru alçak ve bir çok ırmakların kestığı bir ova halini alır. Burada Pyrame (1) ve Cydnus adlı tanınmış nehir akar. (2) Cydnus genişliğinden ziyade en çok berraklığı ile dikkati çeker. Gerçekten, kaynağından hafif bir meyille inerek parlak kumlu yatağında cereyan eder; hiç bir sël Cydnus'un sakinliğini bozamaz. Bu nehir yalnız berraklığı ile değil, aynı zamanda çok serin olmasından dolayı diğerlerinden ayrılır; çünkü nehrin kıyıları kalın ve taze gölgeliklerle kaplanmıştır. Nehrin bu durumu, kaynağından döküldüğü yere kadar sürer. Kıyılarında şairlerin destanlarıyla tanınmış bir

çok anıtları bulunması söylenirse de zamanla tahrip edilmiş bir haldedirler.

İskender, «Pyles» adı verilen geçitlere girince muhafızların kaçtıklarını gördü ve her zamankinden ziyade mesut sonuçlar veren şansına hayran oldu. İskender; geçit yerindeki yükseklikten taşları yuvarlayacak insanlar bulursa idi ordusunun yok olmasına yeteceğini itiraf ediyordu. Yolun genişliği ancak yanyana dört kişinin geçmesine uygun idi. İskender, anı bir düşman taarruzundan çekindiği için, hafif silâhlarla mücehhez Trakyalıları öncü olarak gönderdi. Bir okcu gurubunu da dağın doruğuna çıkardı. Askerler, anı bir düşman taarruzuna maruz kalmalarını düşünerek oklarını hazır bir halde bulunduruyorlardı. Ordu bu suretle — kaçan İranlıların henüz ateşe verdikleri — Tarsus şehrine hareket etti. İskender, Parmenion'u hafif birliklerle yangını söndürmek için derhal Tarsus'a gönderdi.

Tarsus, Cydnus nehrinin iki kıyısı üzerinde bulunan bir şehirdi. İskender, Tarsus'a yaz mevsiminde geldi. Bu mevsimde denilebilir ki, Kilikya kıyılarındaki kadar hiçbir yerde yakıcı sıcak yoktur. İskender, terli ve çok harareti olmasına rağmen, Tarsus Çayı'nın berraklığını görerek yıkanmağa teşebbüs etti. Bütün ordunun önünde soyundu emri altındakilere karşı tüvaleti için, fazla itina etmediğini göstermeği bir şeref bildi. Fakat suya girer girmez anı bir titreme ile adeleri sertleşmeğe başladı ve bütün vücudu sarardı. Bedeni, sanki hayat sıcaklığını kaybetmiş gibi idi. Hizmetkârları onu kollarına aldıkları zaman âdeta bir ölüyü andırıyordu. Baygın bir halde çadırına götürdüler. Ordu gâh büyük bir kedere düşmüş ve hemen hemen herkes mateme bürünmüştü. Şu sözler, göz yaşlarını ve nedameti ifade ediyordu:

«Yüzyılların, hatıralarını saklayacağını en tanınmış bir kralın tam bir hamle ve büyük istilâlar esnasında, harp sahasında ve düşman darbeleri altında değil de su da yıkanırken ölmesi gerektirmiydi? Diğer taraftan Darius, hasmını görmeden muzafferane ilerliyordu Kendileri için zafer kazandıkları bir memlekette, geri dönmekten başka bir çare kalmıyordu. Fakat burada da her şey, kısmen onlar ve kısmen de İranlılar tarafından tahrip edilmişti. Takip eden kimse olmasa bile, bu geniş kırlarda açlık ve sefalet onlara galebe çalardı. Hem bu geri çekilme de onlara yolu kim gösterecekti? İskender'e kim hâlef olabilirdi? Hellespont'a vardıklarını farzetmeler bile onları karşıya geçirmek için donanmayı kim temin edecekti? (2)

Daha sonra kralın şahsına karşı merhamet duya-

rak, bu genç varlığın ve ruh kuvvetinin yokolmasına teessüf ediyorlar, artık kendi felâketlerini hiç düşünmüyorlardı,

Bununla beraber İskender, biraz daha serbest teneffüs etmeğe ve gözlerini açmağa başladı. Yavaş yavaş kendine geliyor ve etrafındaki arkadaşlarını tanıyabiliyordu. Vahametini hissetmesine rağmen hastalığının şiddeti azalmışa benziyordu. Fakat ruhi buhranlar, maddi elemelerini çoğaltıyor ve nihayet Darius'un, beş gün içinde Kilikyada olacağı söyleniyordu.

Demek ki, İskender'i Darius'e el ve ayağı bağlı olarak bırakacaklardı. İskender, bütün dost ve doktorlarını çağırarak onlara: «İşlerim ne durumda iken mukadderat beni gafil avladı, düşman silâhlarının şakırtısı kulağıma geliyor gibi oluyor, harbi istiyen benim; bunun için muahaze edilmeliyim. Ahval bana, ne tesiri yavaş ilâçları ve ne de korkak doktoru müsaade etmiyor. Benim için uzun bir nekahat devresi geçirmekten ise yılmadan ölmek daha iyidir. Doktorlardan beklediğim yardım, beni ölümden kurtaranı değil, bir an önce harbi yapmama müsaade eden ilâci bulmalarıdır.» dedi.

Bu orijinal düşünce, herkesin muzaheretini temine kâfi geldi. Bütün arkadaşları İskender'e «acile ederek felâketi büyütmemesi için kendini doktorlara bırakmasını» söylediler. Ancak, daha henüz tecrübe edilmemiş ilâçlar, onlarca haklı olarak şüpheli idi. Çünkü düşman, İskender'i ortadan kaldırmak için yakınlarına dahi para yediriyordu. Gerçekten Darius, İskenderi öldürene 1000 talan vademişti (3) Bu yüzden yeni bir ilâcin tertibine kimsenin cesaret edemeyeceği kanaati hasıl olmuştu.

Tanınmış doktorlar arasında, Makedonya'dan kral ile birlikte gelen ve ona tamamiyle sadık olan Acarnanie'li Philippe'te bulunmakta idi. Philippe çocukluğunda İskender'e bağlı ve onun sibatine bakınak göreviyle mükellefti. İskenderi sadece kralı gibi değil, aynı zamanda büyük bir şefkatle çocuğu gibi seviyordu. Philippe, tesiri anı olmamakla beraber kat'i olan bir ilâca malik olduğunu bildirdi, ve bu ilâç sayesinde hastalığın bütün şiddetini dindireceğini vadetti. Hayatı tehlikede olan İskenderden başka kimse, bu teklifi istekle dinlemedi. Çünkü İskender, gecikme ve beklemeden kurtulmak için herhangi bir tedbire başvurmayı daha mülayım buluyordu. Silâhlar ve muharebe günleri gözleri önüne geliyor ve sadece ordunun ön saflarında görünmekle düşmanı yenebileceğini düşünüyordu. İyileşmesi için doktorların lüzum gösterdikleri üç gün bile ona çok geliyordu. Bu sırada İskender, en tecrübeli ve en sadık generali Parmenion'dan hayatını Philippe'e

(2) — Quinte — Curce, Histoire d'Alexandre le Grand, I P. 29 — 31.

Quinte — Curce, Histoire d'Alexandre le I, Grand P. 33.

— Devamı Kapakta —

İLAHI AŞK "YURT SEVGİSİ,"

Yazan : Diş Doktoru
Hüsnü Reşit Soykan

Bazı yerlerde kaya parçaları, bazı yerlerde bir dağ silsilesi, bazı yerlerde bir nehir, bazı yerlerde bir dere ve bazı yerlerde de denizle hududunu çizdiğimiz mukaddes vatanımızın madde olan varlığını imparatorluk zamanına göre küçülmüş ve daralmış olarak görüyoruz. Fakat onun ruh ve manâ bakımından hudut tanımayan bir vüs'at ve azameti vardır ki, onu ne değişen devirler, ne bir sel halinde akan tarihi hâdisat değiştirememiştir.

Ben bu mukaddes yurdun hem hududlandırılmış madde olan varlığını hem de tarihin göğsünü dar bulan ruh ve manâsını yine hudud tanımayan bir ilâhi aşkla seviyorum. Bu vatanda sevillecek şeyler o kadar çok ki hangi birisini söyleyeyim bilmem: Herşeyden evvel ben bu toprağın temiz çehresine şafak rengini döken semavi albayrağımı seviyorum. Zira o benim hürriyetimin, istiklâl ve hâkimiyetimin tam bir ifadesi ve müeyyidesidir. O dalgalarırken semada uçuşan bulutlar, nihayetsiz bir âlemin sevgi ve saygılarını getiren bir elçi gibi onu selâmlar.

Eğer onu bu arzda benim gönlümün sevgi bağları tutmasaydı, eminimki o bulutların da üstüne çıkacak ve bulutlar onun birer gölgesi halinde kalacaklardı. O ay yıldızı ile gökle temsil eden şanlı bayrağım dalgalarırken çıkardığı sesi duyduğum vakit tarihi dile gelmiş konuşuyor sanırım. Bayrağımın rengine, hilâline, yıldızına vurgun gönlüm bunun için yurt sevgisinin sarhoşudur.

Yurdumun bağrından fıskıran ve her tarafa yayılmış olan nehirleri, ırmakları, çayları, dereleri vücudunda kan dolaştıran irili ufaklı damarlar kadar kendi bünyemde hissediyor. ruhumun, fikrimin ve vücudumun gıdalarını taşıdıklarına inanarak onları seviyorum.

Bazı yerlerde dumanlı başlarla bulutlara karışan qazı yerlerde zümrüt gibi yemyeşil ormanlarla görümlü bir başı andıran, bazı yerlerde çıplak ve yalçın kayalarla heybelleri bir feragati temsil eden dağlarımızı tabiata değer vermenin de üstünde bambaşka bir sevgile seviyorum.

İlkbaharın coşkun anlarında engin bir denizi andıran yeşil ovalarımızı, fırtınalı zamanlarında beyaz bulutlarla yere inmiş bir semaya benzeyen denizlerimizi kara sevdaya tutulmuş aşıkların bile erişemeyecekleri bir gönül duygusu ile seviyorum.

Üzerinde insanlık tarihine şeref ve gurur veren alsancağımın dalgalandığı bu mukaddes yurdun top raklarını ahı terleriyle sulayan Türk köylüsünü elleri nasırlı, vicdanları temiz, yürekleri yufka, gözleri pek olduğu için seviyorum.

Şerefli irfan ve medeniyet yolunda hızlı hamle-

ler yaban Türk şehirlisini ruhumda hürriyet ve demokrasi aşkını taşıdığı ve sağa sola sapıtmayan kuvvetli bir milli irade gösterdiği için seviyorum.

Yağız çehreli, geniş omuzlu, levent endamlı, arslan yapılı tam manasile vekarlı bir erkek olan Tüak delikanlısını milliyetin aşk ve heyecanile coştugu, düşün ruhlu insanlara istikrahla baktığı, fazilet ve feragata örnek olabilen büyüğüne hürmet etmesini bildiği için seviyorum.

Türk kızını koca evine bir adeli ihtirasın tatminini hülyasından ziyade ana olmak hasretile yanıp tutuşarak gittiği, başındaki tül duvak ve göğsündeki bir demet yaseminden daha temiz bir ruhla zifafa girdiği, erkeğine vücudunu el değmemiş bir gül koncası gibi bakir teslim ettiği için seviyorum.

Türk kadını zevce olarak namus ve faziletli, ana olarak da şefkat ve feragati bihakkın temsil ettiği için iyiye ve güzele tapınan gönlümün en coşkun hayranlık ve takdir hisleriyle seviyorum.

Türk erkeğini karısını ve çocuklarını binbir mihnetle kazandığı ekmekten ziyade zengin ve cömert gönlünün şefkat ve sadakat duygularile beslediği ve aile kudsiyetini çok iyi bildiği için seviyorum.

Bana öyle geliyor ki hiç bir yerde dağlar bizim dağlarımız kadar heybelleri ve ihtisamlı değildir. Nehirler hiç bir yerde bizim nehirlerimiz kadar candamanı olamamışlardır. Ovalar hiç bir yerde bizim ovalarımız kadar bir ana kucacı gibi sakinlerine şefkat hararetini duyuramamışlardır.

Köylüler hiç bir yerde bizim köylülerimiz kadar toprağını sevmemişler ve onun uğruna kan dökmemişlerdir. Hiç bir yerde köylülerin elleri bizim köylülerimizin avuçları gibi toprağına kendi yumuşaklığını vererek onun sertliği almamışlardır. Hiç bir yerde şehir halkı bizim şehirlerimiz kadar medeniyetle faziletli bir arada yaşatamamışlardır.

Hiç bir milletin kızları bizim kızlarımız kadar analık hasretinin ruhlarında bir ateş dalgası gibi dolaştığını duymamışlardır. Hiç bir milletin gençliği bizim delikanlılarımız gibi tam erkek ve milliyet denilen leylânın mecnunu olamamışlardır. Hiç bir millette aile hayatı bizdeki kadar mukaddes anılmamıştır.

Hulâsa: Bana öyle geliyor ki Türk olan ve Türkün olan herşey azizdir. Herşey başka yerdekilerle kıyaslanamayacak bir vasıftadırlar. Hattâ Türk semasındaki güneş daha parlaktır. Mehtap daha nurludur, yıldızlar daha ışıklıdır.

İşte bunun için Türk vatanını ve Türk vatanında bulunan herşeyi çok seviyor ve Türk olduğum için de hududsuz bir gurur duyuyorum.

Çukurova işletmeciliğinde Zaman Davası

Yazan : M. Alap
Mintika Ziraat Mühendisi

İşletme İktisadî Bakımından Zaman :

Geçen sayılarda da söylemiştik ki işletmede herhangi bir işi yapmak için zaman ne kadar uzarsa çalışma masrafları da artar. Yani mal pahalıya istihsal edilmiş olur. Şu halde istihsalı ucuz yapabilmek için işletmede muhakkak zaman gidişatını tetkik ve bir sene içindeki iş müddetleri istatistiki yapmak ve işletme projelerinde bu istatistiklerden faydalanarak evvelde sarfedilecek zaman içindeki işi tayin etmek lazımdır. Adana çiftçisi yıllardanberi göreneğe bağlı olarak tarlalarına sarfedilecek iş gücünü üstünkörü hesaplarla tesbit etmekte ve zamandan tasarruf esasına katıyen riayet etmemektedir.

Meselâ satın aldığı traktörü ne kadar çalıştırmalı ki iktisadilik olsun, tuğmalar ne kadar zaman çalışarak ne kadar iş görmeli, hayvanlarının mecmu çalışma saati ne kadar olmalı? Bunlar halen tabiatle tevekel arasına sıkışmış vakalardır.

İşletmede zamanı iyi kullanabilmek ve az zamanda çok iş görebilmek için en kati usullerden birisi iş bölümdür. İş bölümü aynı zamanda ihtisası da mümkün kılar. Çukurova işletmelerinde iş bölümü aceba varmıdır? Çiftçiye sorarsak bu mevcuttur der. Hakikaten çiftçilik çok muğlak ve birbirine kuvvetle bağlı hâdiselerle doludur. Bu yüzden tam bir iş bölümü yapmak zordur. Çiftçi her şeyi bilmelidir. Evvelâ öküz gütmeyi, öküz bakmayı öğrenmeli ki sonra onu tarlada sürüm işlerinde kullanabilsin. Bura işletmelerinde her ne kadar bir iş bölümü mevcutsa da iş ihtisası yoktur diyebiliriz. Çiftçi muhafazakâr, asirdide kaidelere kısmen bağlıdır. Toprağına göre şöyle yapılırsa böyle olur kanaatini taşır. Bu yüzden o işinde derinleşerek ihtisasını yeniliklere yöneltmez.

Bugün Adanada çapa işleri, çiftlik teşkilâtı Mısırlı İbrahim Paşa zamanındanberi aynen devam etmektedir. İşletmeye makine girmiştir. Teknik bir parça ilerlemiştir. Fakat personel durumu hep aynıdır.

Zamandan azami faydalanmak için en kısa devrede çok şey yapmak imkânını araştırmak lazımdır. Zamanı iyi ayarlamayan çiftçi yardımcı amele ve işletmeye fazla çalışma saati koymak mecburiyetindedir.

İşletmede zamanı iyi kullanabilmek için çalışma sür'atini de kıymet vermek icabeder. İşin akışı za-

mandan tasarruf bakımından mühimdir. Birlikte çalışan işçilerin en zayıf unsuruna göre tayin edilen iş akışı yani, aynı tarzda çalışma üzerinde durulacak bir konudur. Çalışma sür'atinin fazlalığı diğer taraftan kalite kontrolünün de sıklaştırılmasını icap ettirir. Çünkü seri bir çalışma kalitede fark husule getirir. Akort, parça üzerine verilen işlerde (pamuk toplamada olduğu gibi) zamanın ehemmiyeti işçi için çok büyüktür. Çünkü burada zaman işletme sahibi hesabına bir kayıp değildir. Halbuki işçi çok önemli bir durumdur. Ne kadar çabuk ve çok pamuk toplarsa o kadar ücret alacaktır. İşletme sahibi tarafından burada istenilen zamanda neticeyi almak ve kaliteye dikkat etmek bir gaye olmalıdır.

Mütegebbe, işletmesindeki işçilerin hususî hallerine, ihtisas ve kültürlerinin artmasına, işteki disiplin ve intizamına dikkat etmelidir. Bir işletmede tarlada çalışan bir makinistin lüzumlu olan bir anahsırı unuttuğu için uzak tarladan makineyi istop ettirerek çifilğe döndüğüne bu suretle 2 saat kadar bir zaman kaybettiğine şahit olduk ki bunlar tertipsiz ve düzensiz işletmede çok tekerrür eder.

Çalışma masraflarından mâda, faiz de zamanın bir fonksiyonudur. Çünkü faiz mecburi bir beklemenin fiyatıdır. İşletme hesabında verilen, alınan ve kaçırılan faizler vardır. kaçırılan faizler istihsal davasında herhangi bir şekilde sarfedilen fazla zamanın faiz zararlarıdır. Bu şekilde faiz zararları zamana ehemmiyet verilmeme neticesi açıkça gözükmedikleri halde husule gelirler.

Zaman işletme hesaplarında mühim role sahiptir. Planço, servet ve borç kısımlarını muayyen bir zaman için karşılaştıran varlıktır. Buna istinaden yapılan kâr ve zarar hesabı da böylece muayyen bir zaman için yapılır. Evvanterin her yıl yapılması icap eden tadatında değişen kıymetlerini tesbit etmekle işletmenin evvanter durumu hakkında esaslı fikirler elde edilmiş olur. Zaman ayrıca biraz yukarıda söylediğimiz gibi işletme istatistiki işletme analizi için önemli bir ölçüdür. Bu suretle muayyen bir zaman içinde yapılan iş yekûnlarını öğrenmek ve mukayese etmek, mümkün olur. İşletmede zaman sarfının tahdidi ile rasyonalizasyonun bir fonksiyonu da halledilmiş olur.

TESADÜF ve KADER

Yazan : LÜTFİ AYDA

Tesadüf ve kader kelimelerinin çok yerlerde manâ bakımından ters kullanıldığı görülür. Öyle hâdiseler olur ki, ona bir tesadüf mü yoksa bir kader mi demek icabettiğini kestiremeden, ekseriya kaderi tesadüf ve tesadüfü kader diye kullandığımız vaki olmuştur.

Bu iki kelime cidden üzerinde durulmaya ve düşünülmeğe değer manâlar taşıdıkları için de tetkike muhtaçdırlar.

Hangi insan yaşarken hayatının mühim bir kısmını tesadüflere borçlu olmamıştır. Ve yine hangi fâni sonu gelmeyen arzularını, sevgilerini ve ihtiraslarını neticede kaderin avuçları içine bırakmak zorunda kalmamıştır.

Süpheşiz düşünen her mahlûk metafiziki fikirlere saptıktan zevk almış, daimi bir hareket içinde yaşayan ruhuna tatminkâr bir cevap bulamadığı yahut meydana gelen hâdiselerin gerçek sebeplerini açıklayamadığı zamanlar bunları kader denilen büyük kudrete bağlamayı unutmamıştır.

Kahirede Fransız Sefaret Kültür Ateşeliğini yapan Mösyö Roger «İlmî ve felsefi bilgi» adile verdiği bir konferansta kader ve tesadüf hakkında şunları söyler: «Tesadüf, herşeyden önce insan varlığının dışında cereyan eden bir hâdisenin mahsulüdür. O, birbirinden farklı fakat aynı anda cereyan eden iki sebebin yekdiğerile çatışmasından meydana gelir. Meselâ Adamın biri çatı altından geçerken başına düşen bir kiremitle ölüverir. Bu bir tesadüftür..»

Zira ölümü meydana getiren hâdiseye evvelâ kiremidin çatıdan aşağıya düşmesi, sonra tam bu sırada adamın oradan geçmiş bulunmasıdır.»

Şu halde tesadüf insanın harici hâdiselerle teması kelimesinden doğar. Bunun dışındaki herşey bize «Kaderi» verir. Kader de sebep ve neticelere bağlanamayan ve akıl fakültemizin dışında kalan ve her türlü muhakeme kanunlarının niçinlerine, nedenlerine cevap vermeyen, sadece kendi kendinin hâkimi olan her insanın şahsiyetine bağlı bir şeydir.

Yine Roger'ye göre, kader fikri ister tasavvufî bir menşeden, ister dinî bir menşeden ve isterse bir taraf bir tohumdan meydana gelsin; beşer varlığının göklerini saldıran karanlık bir mihnikanın yarı müsbet bir tedaisi olmaktan kurtulamaz. Ve düşünceler bu noktaya gelince bir aciz duyar işi derhal «kadere» havale ederiz.

Yunan felsefesine göre «Kader» bir hikmet ilâhı

değil ancak bir ümitsizliktir. Hıristiyan dininde olduğu gibi mesele burada feragat olmayıp kaderin bir hikmet ilâhı değil bir nevi Stoyisizme dayanan falâket karşısında mukavemettir.

Hâdiseler karşısında gizli sebepler aranırken, fikirler bazan öyle çıkmaz yollara ve insan arzusunun, iradesinin, düşüncesinin varamadığı bir sahaya düşer ki; hepimiz gayri ihtiyarî «Kader böyle idi, nihayet kaderimiz budur..» Deyip susmaktan başka yol bulamayız...

Bu da tamamen «ümitsizlik» değil de nedir.?

HASTA

Kaybetti gözleri aradığını.

Dumanla doldu odanın içi.

İrade, ne işe yaradığını

Unutup düşündü hep ile hiçi.

Elleri, o uysal süzgülü elleri

Bir hayalet gibi aktı yanına

Ölüm başucunda, ecelin teri

Toplandı o serin temiz alınına

İşık sızmaz oldu pencerelerden

Bir duvar örüldü, kara bir duvar

Bir siyah perdedir yükseldi yerden

Bir cam gibi dondu boşlukta rüzgâr

Yüzünde yılların öpücükleri..

Dünya ile ahret kafatasında

Bir garip olgu ki, doğumdanberi

Talihi okunur el ayasında.

Hafıza kıvılcı bir yaprak gibi

Geçmişe açılır bütün kapılar.

Kuşlarla çırpınır bir çocuk kalbi

Güneşle oynar akşama kadar.

Karanlık eritir aradığını

Bir mezar olur odanın içi

Ve insan ne işe yaradığını

Düşünür, mözceder hep ile hiçi.

Hamid Salih Ayyah

25/2/1947

GRİP ve ADANA

Dr. Bedri GÖRGÜN

Gönül isterdiki Adanada görülen her çeşit hastalıkların hakiki miktarlarını müsbet birer rakama dayanarak yazabileyim. Fakat maalesef buna imkân bulamıyorum. Her hastalığın günlük, aylık ve senelik sayısını birer grafik halinde tesbit gücdür. Her meslekdaşın ve her sıhhi müessesenin günününe kaydedilmiş vakalarını toplamak dahi bize hakiki bir istatistik veremeyecektir. Bir çok vakaların kendi kendine iyi oluşu, hasta evinde yapılan muayenelerin çoğunun poliklinik defterlerine geçmeyişi, bir hastanın bir kaç hekim dolaşarak hepsinde ayrı ayrı deftere geçişi, çeşit, çeşit teşhislere uğrayışı, nihayet her arkadaşın defterini herkese göstermek istemeyişi hakiki bir istatistik rakamı vermeğe engeldir. Bu imkânsızlık karşısında Adanada görülen her çeşit hastalıkların bir yıla düşen sayılarını net olarak veremediğimden ötürü okuyucularımdan özür dilerim.

Bu ara yurdumuza girdiği söylenen grip, ismini herkesin bildiği bir hastalıktır. İstanbulda bir çok vakalar görülmüş hattâ bazı okullar bu salgını önlemek maksadıyla bir müddet için tatil bile edilmiştir.

Adanada grip münferit vakalar halinde az görülen bir hastalıktır. Çünkü bu hastalık sıcağı sevmeyiz. Adana gibi Adanalıların da kanı sıcak olduğu için gripin buradakilerle arası iyi değildir. Buna ne kadar şükretsek azdır. Bu dileğime belki gülenler gripi ehemmiyetsiz bir hastalık gibi görenler olur. Fakat bu bilgileri yanılan kimselerdir. Çünkü (Grip) çok suiistimale uğramıştır. Her gün görülen nezle, soğuk algınlığı ve bronşit gibi hastalıklara grip adı verildiği için adeta arası kesilmez bir hastalık olmuştur. Hakikatte grip çok salgın yapan çok tehlikeli bir hastalıktır.

Bu hastalık on altıncı yüz yılda pandemi şeklinde salgın yapması ile sonraları epidemî halini alan büyük salgınlarıyla tanınmıştır.

Hastalığın asıl adı griptir. Buna (Enflüenza) da derler. Halk arasındaki adı (Paçavra hastalığı) dır. Çünkü grip geçirenler epeyi bir zaman halsizlik takatsızlık, kuvvetsizlikten şikâyet eder dururlar. Birinci genel harbin son senesinde salgın (İspanyadan) başladığı için şimdi bu hastalığa (İspanyol) nezlesi adı da verilmiştir.

Mikrobu :

Asıl salgını yapan mikroplardan daha küçük olan bir virüstür. Bu hastalıkta virüse arkadaşlık eden diğer çeşit mikroplar hiç eksik olmaz. En çok

(Pfeiffer) basili görülür. Bazan da zatürrie mikropları işe karışır.

Bulaşması :

Grip insandan insana bulaşır. Burun ifrazatı, öksürük aksirik ile çıkan damlacıklar hastalık virüsünü taşıdıkları için kapalı yerdeki bütün insanları kolayca aşılayabilirler. Virüs çabuk öldüğü için hariçte eşya ve yiyecekte yaşamaz. Bunlarda buluşma olmaz. Her yaştaki insan bu hastalığı geçirebilir.

Yaşlılar eskiden geçirmiş ise bir daha bu hastalığa yakalanmazlar Çünkü (Muafiyeti) bağışıklığı tam ve kesin olan bir hastalıktır. Tekrar geçirenlerin ilk hastalığı grip değildi veyahut çok hafif geçirmişti diye izah edilmelidir.

Kuluçka devri :

Bir günden dört güne kadardır. Bu devirde bile sağtamlara hastalık kolayca aşılanır.

Hastalığın belirtileri :

Birdenbire ürperme, titreme, 39 — 40 derecelik ateş, baş ağrısı, bel ağrısı, müdhış bir kuvvetsizlik, kesiklik, kırıklık, kol ve bacaklarda ağrı ile başlar. Gözler, ağız, bademcikler kırmızıdır. Ağız etrafında dudaklarda uçuklama görülür. Boğazda yanma ve gıcıklama duyulur. Burun nezlesi şarttır. Nabız daima dereceye uygun değildir. Düşüktür. Bazan bronşit hali görülür. Ateş üç gün sonra düşer. Şiddetli vakalarda hasta iki üç gün içinde ölebilir. Ölmeyen hastalar, araya bir şey karışmazsa bir haftada ateş kesilir fakat kuvvetsizlik uzun sürer. Günlerce hastayı mecalsiz, yerinden kalkamaz bir hale getirir. Bu sebepten bu hastalığa paçavra hastalığı denmiştir.

İhtilâtları :

Ençok bronşit görülür. Bu nezle halinden daha ileri bir safhadır. Bronkopnömoni, zatürriede sık görülen karışmalardandır. Geçen grip yazımızda anlattığımız zatürrie tablosu meydana gelir. Düşünlük, nefes almada güçlük, morarma artar. Bu durum hasta için çok tehlikelidir. Zatürrieden sonra akciğer apsesi veya (Empieme) denilen cerahata çevirmiş zatülcenp yapar. Grip mide ve barsağa da dokunabilir, iştahsızlık, kusma bulantı, hatta ileri derecede ishal yapar.

Gripin toksik tesiri kalp ve damarlarda da kendini gösterir. Damar tıkaçları meydana getirerek bazı bölgelerin beslenmesine engel olur. Böbreklere

— Devamı Sahife 16 da —

Gene Musiki Üzerine

Yazan : İzzet ASLAN

Türki Cumhuriyeti anayasası maddelerinden biri (Altı Ok) a aittir. Bu vaziyet Altı okun, C H. Partisi prensiplerinden olmakla beraber daha kuvvetli ele alındığını ve devlet mahı olduğunu gösterir. Şu halde onlardan her hangi bir tanesinin kaldırılması, tatbik mevkiinden alıkonması aslâ imkânsızdır. Altı okun altıncısı in kilâpçesi olduğumuzu emre der. Öyleki, elli sene sonra bir çok başarılar elde ettiğimiz günlerde dahi onu aynı tazelik, aynı yaratıcılıkla onun telkinine bağlı kalıp çalışacağız. İnkilâp eskiyi, kötüyü,

Halkevi Müzik Çalışmaları

Yatırımın toplamıdır. Din, lisan, ahlâk, hukuk, bediyat, iktisadiyat ve fen gibi, içtimai hayatımızın bu çeşitli kollarına hars diyoruz. içtimai hayatımızın bu çeşitli kollarına aynı zamanda medeniyet te diyoruz. Bu saydıklarımızın hars olabilmesi için daha ziyade ait olduğu milletin ruhuna ve âdetlerine uygun bulunması lâzımdır. Bu saydıklarımızın medeniyet olması için bütün milletlerin müşterek mahı olacak şekilde gelişmiş olması lâzımdır. Hars bir milletin millî varlığıdır. Medeniyet ise o milletin beyelmilel varlığıdır.

Her iki durum da bütün milletler için elzem ve lâzımdır. Medeniyet usul vasıtasile, bilgi ve ferdi iradelerle vücuda gelen içtimai hâdiselerin mecmuudur. Harsa dahil olan şeyler ise, usul ile, fertlerin iradesile vücuda gelmemişlerdir. Hars tabii bir surette ve kendiliğinden inkişâf eden şeylerdir. Bu sebeble yetiştigi inkişâf ettiği memlekete ve millete aittir. Şu halde : Alaturka musiki, harsımızın mı, yoksa medeniyetimizin mi musikisidir? Alaturka musiki usulle, kaideyle ve bir çok bilgilerle elde edilen bir musikidir. Şu halde medenidir. Bugün dünya çapında umumî olarak iki medeniyet tanıyoruz. Biri garp, diğeri şark. Alaturka musiki şark medeniyetinin musikisidir. Yaşadığımız o zamanki devirlere

Maksadımıza gelelim : Halkevlerimizde bir çok defalar gerek temsil gerek musiki hareketleri bakımından muhtelif tenkitler olmaktadır. Halkevleri nizamnamesinde, alaturka musiki yapılmaması, hattâ alaturka musiki âletlerinin sokulmaması emredilmektedir devlet Halkevlerini halkın her yönden bir an önce daha bilgili, daha görgülü ve bilhassa halkçı olmasını istediği için kurmuştur. Öyle ise yukarıdaki yasaktan halka gelecek fayda, iyi bir hareket beklemektir.

Bir insan en üstün derecede ileri bir hayatı tasarlamış olsa bile, bu tasavvurları muhakkak ki yaşadığı ve bulunduğu muhitin ruhundan karakterinden ve düşüncelerinden izler taşır. Bu izler içtimai ha-

göre bunun böyle olması gayet tabiidir.

Avrupada beş asırdanberi garp medeniyeti şark medeniyetinin çok üstünde, büyük terakkilere sahip olmuştur. Osmanlı imparatorluğu da bu hareketin dışında kalamazdı. Netekim bu yolda ilk adım Tanzimatla başladı.

Ne yazık ki Tanzimatçılar, zamanın gelişmiş fikirlerine aldanarak bu iki medeniyeti birbirile uzlaştırma, yani telif etme suretile kaynaştırma yoluna saptılar. Her iki tarafı da idare etmek istediler. Halbuki iki zıt medeniyet yanyana yaşayamazlar, birbirlerini boğarlar, ortaya karmakarışık meseleler çıkarırlar. Millet içine ayrılık ve nifak sokarlar. Karakterersiz bir hayat başgösterir. Gelecek nesiller bunların mes'uliyeti altında büyük güçlükler çekerler. İki dinli bir fert olmadığı gibi, iki medeniyetli bir millet de olamaz.

Bir milletin harsı ancak ona aittir. Halbuki medeniyetler daima yerlerini, yenilerine bırakmaya mecburdurlar. Bu ise nesillerin tazelenmesine, yaşayışların bu yeniliği hazmetmesine, medeniyetler arasındaki mücadeleyi idrak etmesine bağlıdır. Tanzimatın hele Cumhuriyetten sonra oldukça büyük bir nesil tazeliğine sahip bulunuyoruz. Bununla beraber tanzimattan buyana, bu değişmeler içinde halâ şark medeniyeti tesiri içinde bulunanlarımız vardır. Bu yaşayanlarımızın, inkilâbın icabettiği yeniliği ne dereceye kadar hazmetmiş olduklarını münakaşa edecek değiliz. Esasen bu hayırlı ve taze medeniyet yolunu bize gösterenler onlardır. Buna rağmen onların yetişmiş oldukları devrin bazı zevklerle meşgul bulunmalarını tabii görmeliyiz. Ancak, bu zevkleri bize yeniden telkin etmek niyetinde olduklarını asla düşünemeyiz. İşte bunun içindir ki Halkevleri ve bilhassa okul nizamnameleri Alaturka musiki faaliyetlerini katıyetle yasak etmiştir. Memleket içerisinde iki ayrı medeniyetin çarpışmasını, nesiller arasında ayrılık çıkmasını istememiştir.

Böylece Alaturka musikinin harsımızın değil, geçen medeniyetimizin mahı olduğunu imkân nisbetinde konuşmuş oluyoruz. Bundan sonra, harsımızın öz benliğimizin mahı olan ve yeni medeniyetimizle işlenecek olan Halktürkülerini konuşalım.

Hars tabii bir surette, kendiliğinden inkişâf eden şeylerdir. Halk türkülerimiz kadar bu izah ve tarife uyan başka bir musiki memleketimizde yoktur. Zira onları hiç bir nota, usul ve kaide bilgisi olmayın

Türk köylüsü, kendi iç dayuşuna göre söylemiştir. O, öz, az ve fakat katıksız bir tohumdur. Böyle olduğu için onu lezzetli buluruz, bir türlü doyamayız. İşte bizler, bu tohumun mirasçıları onu istismar etmeden, geliştirmek, yeni yeni tarlalar (eserler) yaratmak vazifesile yüklüyük. Şehre getireceğimiz bu tohumun, şehre göre açılacağı, filizlenip yeni şekiller göstereceği tabiidir.

Bugün milli benliklerine, öz benliklerine sonsuz bir değer veren her millet onu garp medeniyeti teknik ve bilgisile yağurarak kuvvetlendirmiş, yeni nesillere doğru hızlandırmış bulunuyorlar. Bugün bu yolda tetkik ettiğimiz her milletin, tohumunu halk türkülerinden alan çeşit çeşit, senfoniye kadar muazzam ve muhteşem musikileri vardır. Bu musikiler başka bir kaynaktan, başka bir esastan gelen her hangi bir şerirden kurtulmuş oldukları için her gün yeni yeni hamleler yapmaktadırlar. Çalışmalarına engel olacak, dedi kodu çıkaracak sebep yoktur. Bizim de bu ikilikten kurtulmamız, öz sesimize hamleler vermemiz için hakikatı kabul etmemiz lâzımdır. Yoksa diğer milletlerin öz sesleriyle yarattıkları kendi musikileri teknik ve ihtisas perdesi altında memleketimizi istilâ edecektir. Bu istilâyı Alaturka musiki önliyecek durumda değildir. Milli hususiyetler her milletin zaman zaman aradığı zevk aldığı şeylerdir. İşte bu araniş ve zevk alıştır ki sanat yönünden de milli varlığın ölmemesi icabettiğini kuvvetlendirmektedir. Bunun için yetiştirdiğimiz ihtisas ve teknik adamlarımızın kendi öz seslerimizi işletmelerini böylece tam milli olacak sanatımızı yaratmalarını temin edelim. Yeni bir milletin yeni sanatı, kendi sanatı, medeni dünyaya ancak bu yoldan gidilirse tanıtılabilir.

Kahramanlığile tanılan bir milletin, yirminci ve gelecek asırlar dünyasında artık sanatile yükselmiş olmasından daha mühim bir hâdisa kabul etmiyoruz. Memleket musiki faaliyetlerinin bu yolda yürütmesine birlik olarak yardım edelim.

ÇUKUROVA GILARA

Rahatsızlığımdan dolayı «Çukurova» dergisinin yanı işlerini Dil—Edebiyat Koluna terketmek mecburiyetinde kaldım. Bundanböyle yazıların Komite veya Halkevi Başkanlığı namına gönderilmesini sayın yazar ve şairlerimizden rica ederim.

Hamid S. Ayyak

VEREM DISPANSERLERİ

Dr. YALÇIN CEYLANOĞLU

Hakiki veremle savaş birinci umumi harpten sonra başta Almanya olmak üzere bütün Avrupa memleketlerinde faaliyete geçmiş fakat Amerika bu savaşta örnek olacak derecede daha teşkilâtli ve verimli çalışarak parlak neticeler almış bulunmaktadır. Bugün veremle savaş tecrübeden çıkmış muntazam teşkilâtle çalışmak ve müsbet neticeler elde etmek vaziyetine girmiş bulunmaktadır. Amerika 1913 te ilk defa bir iki büyük şehrinde mevzii olarak çalışmalar yapmış aldığı parlak neticeler karşısında 1917 de (National Tüberkülosis association) ismi altında Millî verem derneği vücuda getirmiştir. Bizde de ilk defa 1927 de İstanbulda verem savaş derneği kurulmuş ve ilk iş olarak ta İstanbulun en fakir bir semti olan Eyyüpte bir verem dispanseri açmakla faaliyete başlamıştır. Sağlık Bakanlığı her savaşta olduğu gibi verem savaşına da gereken kıymeti vermiş ve yakın bir alâka ile Bakanlığa bağlı olmak üzere sırasıyla Ankarada, Bursada, İzmirde Eskişehirde, Adanada, Fatihde ve Rizede olmak üzere verem dispanserini açarak bilfiil savaşa başlamış bulunmaktadır. On senelik Millî sağlık programı ile bu verem savaş dispanserleri daha geniş bir ölçüde teşkilâtlandırılacaktır. Avrupada vasatı olarak on bin nüfusa bir dispanser hesap edilmektedir. Fakat bu hesap izafidir. Bir şehir için şu kadar nüfusa bir dispanser lâzımdır diye karar vermek doğru değildir. Zira tam kadro ve muntazam çalışmalarla bir dispanser 50 bin nüfusu dahi idare edebilir.

Burada bilhassa ziyaretçi hemşirelerin kadrolarını genişletmek kâfidir. Ziyaretçi hemşireler dispanserleri belkemiğidir. Onlar ne kadar muntazam ve yeter bir kadro ile çalışırlarsa dispanser savaşı da o nisbette verimli olur. Veremle savaş cereyanı dispanserlerden geçer. Dispanserler bu cereyanı kadrosu ve çalışması nisbetinde kuvvetlendirir ve tanzim ederler. Dispanserler teşhis merkezleridir. Her dispanserin bir labratuarı ve bir de röntgen cihazı vardır. Röntgen ve labratuarsız dispanser gözleri olmayan insana bezerler.

Bir şehirde dispansere müracaat eden hastalardan yapılan istatistikler verem savaşında gerçek ihtiyacı bütün vuzuhu ile göstermektedir. Dispanserlerde katî teşhis konulan hastalar en az ayda bir defa evlerinde ziyaret edilerek takip edilirler. Bir ziyaretçi hemşire günde altı, ayda iki yüz ziyaret yapmaktadır. Ziyaretçi hemşireler gittikleri hasta

evlerde, lâzımgelen sıhhi öğütleri ve korunma tedbirlerini etraflı bir surette anlatırlar ve şüphe ettikleri kimseleri dispansere sevk ederler. Bu şekilde hastaların daha erken teşhis edilerek tedavilerini sağlamış olurlar ve aynı zamanda gezdikleri yerleri hasta adresleriyle rapor halinde dispansere bildirirler.

Her hastanın dispanserde bir dosyası mevcuttur. Bu dosyada hastanın özel sıhhi durumu yanında ailesinin de sosyal durumu mufassal bir surette yazılmıştır. Yine bu dosyada hastaya ait labratuar neticeleri, yapılan tedaviler günününe yazılmış bulunmaktadır. Radyoskopi neticeleri ve grafi filimleri bu dosyada birlikte muhafaza edilir. Bu şekilde bir hastanın kendi ve ailesine yapılacak yardım korunma tedbirleri ve tedavi şekilleri hakkında derhal karar vermek imkânı mevcuttur. Dispansere hastalar üç şekilde gelirler.

- 1 — Ziyaretçi hemşirelerin ziyaretleri esnasında lüzum gördüğü kimseler.
- 2 — Doktorların şüphe ederek gönderdiği hastalar.
- 3 — Doğrudan doğruya polikliniğe müracaat eden hastalar.

Bu şekilde dispansere gelen her vatandaş dispanser mütahassis doktorları tarafından muayene edilir. İcabederse labratuar ve röntgen muayeneleri yapılmak suretile esaslı muayeneleri tamamlanmış olur.

Bugün dispanserler evvelce olduğu gibi yalnız teşhis ve tesbitle iktifa etmiyor. Hastalığın derecesine göre ayak tedavilerini de yapmaktadır. Dispanserlerde hasta yatırılmaz. Hastalar derecesine ve yapılacak tedavi şekillerine göre verem hastanelerine sanatoryumlara prevantoryumlara göndermek üzere ayırır ve mufassal Raporlarını tanzim eder gönderir ve takip eder. Bu yerlerden gelen hastaların müteakip ayak tedavilerini muntazam bir surette yapar. Yani verem dispanserleri bir transit yeridir. Verem dispanserleri bu işleri arasında en mühim tedavi vasıtası olan Pnömotoraksı yani hava vermek vazifesini de üzerine almış bulunmaktadır. Dispanserler hastanelerde, sanatoryomlarda başlanmış bulunan Pnömotoraksı muntazam olarak takip ve tatbik ettiği gibi ilk pnömotoraks ameliyesini yapmaktadır. Adana Verem Dispanseri her ay 100 — 120 Pnömotoraks ameliyesi yapmaktadır. Bir buçuk sene zarfında kırktan fazla hastanın ilk pnömotoraksını dispanserde

Şair Terzi (Hüseyin Şaşırma) terzi ustası bulunduğu «Düziçi Köy Enstitüsünden ayrılırken Enstitü gençleriyle genç kızları «Aman Usta; bize birşey söyle de öyle git» demeleri üzerine aldı Terzi:

Duz ekme yediğim erkekler kızlar
Gelin haleleşek ben gidiyorum.
Ayrılık deyince ciğerim sızlar
Gelin haleleşek ben gidiyorum.

Kiminiz kardaştı, kiminiz baci.
Vallah unudulmaz oldu bu aci.
Meğer ayrılık mış sevginin ucu;
Gelin haleleşek ben gidiyorum

Bak, dönmiyor, ağızımdaki dile sen
Seyret gözlerimden akan sele sen,
Seviye, Raziye, Dudu Gülsen,
Gızlar haleleşek ben gidiyorum

Sevin zalim Felek de durma sevin
Terkedip giderim bu aslan evin
Emine Özelle nerede Nevin?
Gelin haleleşek ben gidiyorum

Gerçektir sözlerim hemmi de kavi
Yenemedim nefis denen şu devi.
Ayrılık ta ölüm demek bir nevi
Gelin haleleşek ben gidiyorum.

Terzi derki Osman, Mehmet, Hüseyin
Kader böyle imiş kime küseyim!
Zannetmem buraya ayak basayım,
Gelin haleleşek ben gidiyorum.

başlamıştır. Dispanserlerin en mühim gayelerinden biri de hastaları erken yakalamaktır. Bunun için de ilk katagoride açık veremli ve veremden ölmüş bir kimsenin aile efradını sıkı bir muayeneye tâbi tutmaktır. İkinci katagoride de ergenlik yani neşvünema devresindeki (15 — 20) yaş arasında bulunan öğrenciler. Üçüncü katagoride ise doğrudan doğruya veremli ile değil bunun etrafındaki kimselerle temasta bulunanların sistematik muayenelerini yapmaktır. Prusyada dispanserler bu sistematik muayeneyi kanun şeklinde tatbik etmektedir. Şurada memnuniyetle söylemek isterim ki, ziyaretçi hemşirelerimiz gittikleri yerlerde hüsnü kabul görmektedirler. Bu da halkımızın sağlık hakkındaki müsbet kanaatlerini gösteren açık bir keyfiyettir. Yeter derecede muntazam çalışan bir dispanser verem gibi kronik seyreden bir hastalığın bütün nisbeti üzerinde çok faal bir rol oynamaktadırlar. Dispanserler ziyaretçi hemşireleriyle hastaların ayağına kadar giderek en mühim propoganda vazifelerini yapmakta, hastalara ve muhitine korunma bilgilerini vermekte ve yine bu sayede gördükleri şüpheli kimseleri vaktinde dispansere sevk etmekle erken teşhis imkânını sağlamakta

hastaya olduğu kadar muhitine de en faydalı yardımları yapmaktadırlar. Tam bir dispanser kadrosu iki dahiliye mütahassısı, bir röntgen mütahassısı olmak üzere 16 Doktor ve üç başhemşire olmak üzere ekipler halinde 36 ziyaretçi hemşire ile çalışmaktadır.

Bu şekilde tam bir kadro ile çalışan bir dispanser hiç şüphe yok yüz bin nüfuslu bir şehri her şekilde idare edecek vaziyettedir. Hülâsa, verem savaşında verem dispanserlerinin yeri bir insan vücudundaki kalbin yeri gibidir. Verem dispanserleri korunmanın mihverini teşkil ettiği gibi ayak tedavilerini yapmak ve hastaları derecelerine göre ayırarak hastanelere sanatoryumlara ve prevantoryumlara göndermek suretile de bir transit yeri ve bir tanzim merkezleridir. Seri halinde radyoskopi yapmak suretile genel taramalarda büyük vazifeler almış bulunmaktadır. Dispanserlerin belkemiği olan ziyaretçi hemşireleri ile hastaların ayaklarına kadar giderek savaşını devamlı olarak şehrin bütün semtlerine serpmiş bulunurlar. Halkın verem hakkında her türlü malûmatı almak ve mümkün olan yardımcı ve tedaviyi görmek için ilk uğrayacağı yer verem dispanseridir.

Verem Dispanseri Başhemşiresi

“Âşık Avcı Osman,”

Yazan : Etem Yılmaz
Antakya E. Lisesi Öğ.

Özelliklerini muhafaza etmiş bir köy aşığı olan Avcı Osman, Iskenderun İlçesinin Akarca köyünde doğmuş olup, bugün «55» yaşlarındadır. Şimdiye kadar on bir çocuğu olmuş; bunların altı tanesi sağdır. Geçimi, biraz ekin ekmek, keçi beslemek, de-ğirmencilik yapmak suretile temin etmektedir.

Gâvur dağları çevresindeki yerleri gezmişse de hayatı dahâ çok Akarca ve Değirmendere köyle- rinde geçmiştir. Simdi Seydihan'da oturmaktadır.

Okur yazarlığı olmayan şairimizin anlatışına gö- re, sekiz yaşlarında türkü söylemeye başlamış; on sekiz yaşında iken, rüyasında boğazına kızıları akıt- mışlar; oğünden sonra ne söylese beğenilmiş. (1)

Değişlerinde hece veznini; koşma ve semâi şekil- lerini kullanan Âşık'ın eserleri güzelleme ve taşlama- lardan ibarettir.

I

(1)

Ala gözlerini sevdiğim dilber,
Açılmış çiçeğin şimdi gülene,
Güzelliktir sultanlığın yarısı,
Kadrü kıymetini görüp bilene.

(2)

Gezsem şu dünyayı eşin bulamam,
Bağlanmış yollarım gidip gelemem,
Bin kız görsem birisini alamam,
Mevlâm ömür versin dostun olana.

(3)

Karadır kaşları, aladır gözü,
Koynunda getirir baharı yazı,
Âlem derki ben severim şu kıızı
İnsan cine kesmiş, [1] dünya yalana

(4)

Âşık Osman söyler yoktur safası,
Çekticeğim güzellerin cefası,
Elde güzel yoktur olmaz vefası,
Her dostu inanma, yüze gülene.

[1] Cın gibi hileci olmuş.

II

(1)

Ala gözlü benli dilber,
Kimim kaldı senden başka,
Yakma beni ateşine,
Neyim kaldı, candan başka?

(2)

Bağlasan durmaz dilimi,
Engeller büktü belimi,
Kız sen çeş [1] benim kolumu,
Kime desem senden başka?

(3)

Kudretten karadır kaşın,
Onuç, ondördünde yaşın,
Bu dünyada yoktur eşin,
Bulamadım senden başka.

(4)

Âşık Osman yanıyorum,
El sözüne kanıyorum,
Dostum deyi tanıyorum,
İnsafsız yok senden başka

[1] Çöz.

Avcı Osman'ın eserlerinde gezip dolaştığı Gâvur Dağları bölgesinin köy hayatı ve bilhassa güzelleri, sade ve realist bir ifadeyle canlandırılmıştır.

Değişlerinde, şekil, anlatış ve dil bakımından, bu çevrede çok büyük bir şöhreti olan eşsiz halk sanatkarı Karacaoğlan'ın etkisi açıkça görülmektedir.

Böylece, sanatkarlığı Karacaoğlan kökünden gelen ve onun devamı sayabileceğimiz Âşık Avcı Osman'ın bir hayli yekûn tutan deyişlerini ileride neşretmek üzere, şimdilik onun güzellemelerinden bir kısmını, değerli okuyucularımıza sunuyoruz.

(1) - Bazı yerde "Cin darısı," da denen kızıldarı akdarıdan daha küçük, yuvarlak biçimli, serimtrak renkte bir hububattır. Halk arasındaki bir rivayete gö- re: Rüya bu darı bir insanın boğazına akıtılırsa o kimse Halk şairi olur. söylemeye başlamış.

III

(1)

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Döndür yüzün kız Allahı seversen;
Çeşem dedim, ak göğsünde düğmeyi
Yetmez kolun, çeş Allahı seversen.

(2)

Dostumun göğsü de mermer taşından,
Vurdu beni yüreğimin başından,
Ağca ceren ayrı düşmüş eşinden,
İn, çölleri gez, Allahı seversen.

(3)

Dostumun zülfü de yüzüne uzar,
İndirmez gerdana, yanağa düzer,
Herkes sevdiğini deftere yazar,
Sen de beni yaz Allahı seversen.

(4)

Osman der ki çeşemedim düğmeyi,
Çok severim güzellerin övmeği
Amanattır derler, turunc memeyi
Ver ele de kız Allahı seversen.

IV

(1)

Ala gözlü benli dilber
Zülfüne yel dokunuyor,
Her teli bin avaz verir,
Sandım incil okunuyor.

(2)

Olmuşsun güzele peyker,
Yanıklarda miskler kokar,
Büsbütün dünyayı yakar
İlle Haktan sakınıyor.

(3)

Zülfleri burma gibi
Dudakları hurma gibi,
Gölde gövel turna gibi,
Avcısından çekiniyor.

(4)

Taramış zülfü tel gibi
Kokar yanıklar gül gibi
Hizmet edici kul gibi,
El göğüste yekiniyor.

(5)

Osman derkine bu kadar,
Nedir bu gam bu ne keder,
Kendi bir gül, gülü neder,
Gül ve rahan sokunuyor.

V

(1)

Selâmın geldi Emine,
Menekşesin gül içinde,
Yakıyor şirin dillerin
Petek misin bal içinde?

(2)

Ben sandım güneş doğuyor,
Işık âlemi aluyor,
Kanatlar suyu çalıyor (1)
Gövel'mi oldun (2) göl içinde

(3)

Yoluna koymuşum varı,
Ben çekerim ahuzarı,
Bilmem melek, yoksa hürri,
Her yerlerin nur içinde

(4)

Kul olam seni verene
Ateş vuruyon görüne
Yaktın döndürdün Kerem'e
Mecnun ettin el içinde.

(5)

Seni bir yaratmış veren,
İsmi gibi zikri Kur'an
Ben Kerem'im sen de cânan
Koydun beni nar içinde.

VI

Ala gözlerini sevdiğim dilber,
Ben gidersem sizin olsun buralar
Ah ettikçe kara bağım sızılar
Merhem olmaz sinemdeki yaralar

(1)

Şahan küçük ele vermez avını,
Sen erittin yüreğimin yağını
Saraydım dostun usul boyunu
İsterkine bu ellerden süreler.

(2)

Geçemiyom o dostumun nazından
Yiğit olan dönmez imiş sözünden
Öpse idim yanağından yüzünden
İsterkine kollarımı kırılar.

(3)

Âşık Osman derki, halumuz nice?
Üstünüz genişçe bir uçtan uca,
Ahp dostu saraydım bir gece
İsterkine boynuma da vurular.

Doktor İsmail Coşkun

— Kara Elmas denecek kadar değerli ve temiz bir insandı —

Yazan; Dr. Cezmi Türk

Tıbbiyede altıncıdaki sınıftan arkadaşım. Yani 1927 li idi.

Tarsusda doğmuştu. Fakir ve felâket görmüş bir aile çocuğu idi. Adana lisesinde parasız okumuş, sonra tıbbiyeye girmişti.

Hayatta Çukurovalı olarak tanıdığım ilk insan odur. Kıvrıkcık saçlı, mütenasip bedenli, iri gözlü ve karayağız yüzlü idi.

Eski bir söz vardır. (İsmile müsemma beyninde tezad vardır.) derler. Onda bu kaide bir istisna idi.

Hakikaten cenup güneşi'nin iliklerine kadar işlediği kolayca belli olan bu genç insan, ismine uygun olarak Coşkun'du.

Sonradan Gülhanede muavin olduğum sıralarda o da göz ihtisası yapmak üzere asistanlığa gelmişti. Kendisile daha sık ve yakından temas ettim.

Hayatta rastladığı en küçük bir haksızlığa, hırsızlığa, iltimasa, adam kayırmaya tahammül edemez. Hemen en şiddetli reaksiyonlarla karşı koyar. ruhunun bütün temizliği ile isyan ederdi.

Bu bakımdan arkadaşları da ona saygı gösterir, çok çekinir ve temiz duygularına dokunmaktan sakınırlardı. Çünkü:

İnandığı herhangi bir fikir veya bir şahsiyet için hemen harekete geçmekten çekinmez. Hele küfürlü konuşulmasından hiç haz etmez hemen vicdanının sesini haykırırdı. Bu yüzden vurduğu insanlar da olmuştur.

İhtisasını aldı. Yıllar boyu şarkta hizmet etti.

Diyarbakırda iken hayatta ilk olarak şansı yüzüne gülmüş, pek sevdiği bir arkadaşımız temiz yüzlü, temiz kalpli ve sarışın bir tip olan kız kardeşini ona eş olarak vermişti.

Mes'uttu. Hayatı nikama, sükûna ve sevgiye kavuşmuştu.

Bu sıralarda isteyip dileyerek Adana hastanesi göz mütehassıslığına tayin olundu.

Burada isteğine kavuşmanın sevinci yerine, ağır

ve derin bir melankoli buhranına düştü. Kendi atmosferi içinde daha çok mesut olması gerekirken inkisara uğradı. Yersiz vehimler ve lüzumsuz kuruntularla içini zehirledi. Bir ruh aksesi geçirdi. Ankara'ya gönderildi.

Orada maalesef iyi tetkik edilmeden kısa bir istirahatle baştan savuldu. Hastalığını yapmacık sanmışlardı.

Bu olay onun çok gücüne gitti. Buhranı büsbütün arttı. Dönüşünde Adanada vazifesi başında kendi tabancasından çıkan bir kaza kurşunu ile öldüğünü haber alınca için için ağladım.

Çukurovanın yetiştirdiği bu temiz ülkülü ve temiz yürekli halk çocuğu Doktor Yüzbaşı İsmail Coşkun, böyle hazin ve acıklı bir hatıra ile bütün sevdiklerini iç acısı içinde bırakarak söndü, gitti.

Çukurovalı gençler!., Size temiz ve çalışkan bir ağabayınızın hatırasını anlatırken şunları söylemek istiyorum:

Cenub güneşi bir iklim ifadesi olduğu kadar; bir insan tipi ve karakteri de yaratmıştır.

Çalışkan, duygulu, zeki ve atılgan olmak. O nisbette de çabuk kızmak ve inkisarlara uğramaktır. Bundan sakınınız.

Hayatın hiddete ve inkisarlara kapılmadan serin kanlı hareketlerle kazanılacağını daima hatırd tutunuz.

Hele merhum sevgili Dr. Coşkun gibi herhangi bir depresyonla sakın hayatınıza kıymaya kalkmayın.

Biliniz ki, önce Tanrının; sonra aile ve yurdunuzun mahsınız. İlerde de sizden üreyecek yavrularınızın malı olacaksınız. Hayatın en çetin ve iztiraplı anlarında dahi onunla mücadeleden kaçmayı düşünmeyiniz.

Zavallı Coşkun; size acıklı bir hayat dersi olsun. Onu daima rahmetle ve aynı zamanda acı bir ibretle hatırlayınız.

KOĞUŞ

Göçemişiz arkış arkış
Dizgini oynucağım,
Al yelesi kundağımış
Kazlık atında doğmuşum

Kılıç kimindir.. Bilelim?
Barut da kullanır elim
Cenge yabancı değilim
Ateş hattında doğmuşum..

Koğuş.. çatılmış tüfekler
Bir gün çağırırsa eğer
Bekleyen zaferdir.. Zafer..
Ki kanatında doğmuşum!..

Gök — Han

Bahar Gelmiş

Nefes alış belli ağaçların,
Çiçeklerde bir ürperti var;
Memnun görünüyor masamdaki heykel
Ümitli ve hayata alışık
Değişmiş bir yüz gösteriyor aynalar.

Mümkün değil hayattan bıkmak,
Bir yanda boylu boyunca uzanmış;
Uçsuz bucaksız bir yeşil derya
Sağda, solda gülen insanlar
Ve ümit fıskıran toprak..

Hani o, dünkü serseri bulutlar?
Ve yolunu kaybeden kuşlar?
Bir ruh verilmiş.. Ne çabuk!
Silinmiş duvardaki tablonun donukluğu
Müphem bir gülüş kadar sade
Gözlerde gülüyor ufuklar.
Bu gece bir yolcu gelmiş olmalı
Rüyadan uyanır gibi farkına vardım;
Besbelli her yerde izi var baharın..

A. Celâl Şimşek

NEDAMET

Sen bilirsin suçluyu. masumu tanırım!
Ben böyle mi olacaktım?
Uçsuz bucaksız yollarda,
Böyle hep perişan mi dolaşacaktım?

Eğer Tanrım..
Birgün bitiverirse birden
Bu meçhul diyarlarda yolculuk
Kaçacağım şehirden
Ve hep hasretini çektiğim köyüme,
Külünde ateşi, bacasında dumanı eksilmeyen
Baba ocağına döneceğim
Artık bende yosun kokan bahçelerde gezeceğim
Ben de herkes gibi tanırım
Kara gözlü genç kızlarla,
Arkadaşlık edeceğim.

Belki bir harman sonu mevsiminde
Komşu kızı Ayşe ile
Düğünümüz olacak
Belki de herşeyden ve herkesten uzak
Ak saçlı anamın dizlerinde
Artık ben de..
Ben de mes'ut olacağım Tanrım

Mustafa Arif Arık

ONA

Hasret dumanlanmış gözümde yaşıyor
Seni pencereden görelim beri:
Aşk gönlüme düşman, sevgi savaştır
Elimi elnie verelim beri.

Eğlenme uzaktan gül bazı bazı!
Cefanı çektiğim bil bazı bazı.

O siyah gözlerin çapkın bakışı
Saplandı ok gibi yararı derin...
Aşk denen rüzgârın kalbe akışı.
Bana düşman olan yine gözlerin

M. Nedim Kuru

İKİNCİ İNÖNÜ ZAFERİ

Sayın dinleyiciler!

Türk erkek doğmuş erkek yaşatmıştır. Tarihten gelen ve bizden olmayan şu yabancı seste bu hakikatlerin sıcak ifadesi yaşar :

«Müsellâh milletin en canlı örneği Türklendir. Bu diyâr, köylünün orak, kâtibin kalem ve hattâ kadınlarının etek tutuşunda silâha sarılmış bir pençe kıvraklığı vardır.»

Sayın dinleyiciler!

Gözlerinizi ve kulaklarınızı bir an şanlı maziye çevirin. Orada, kızgın lavları, düşmanı ateşine boğan Türk hürriyetini yandıran dağları, tayfun olmuş bir milletin dehşetini görecek, hırsları parçalayan pulat kılıçların şakırtılarını, insafsız zalim kalpleri çığneyen Türk atlarının kıvılcımlı çelik nal seslerini duyacaksınız.

Uzakdoğudan tâ Atlas Okyanusuna kadar uçan zafer kartalları, kanadlarında hep bu şeref miraslarını taşıdılar, kanımızda coşan bahadır sesler, gönlümüzde bir çağlayan, cephelerde bir tufan oldu.

Ey Oğuzun ahfâdı, Ergenekonun nesli ulu Türk! Hint denizinden Şimal Buzdenizine, Çin deni-

zinden Atlantik kıyılarına kadar uçsuz bucaksız ülkelerin fatihi! Kahramanlar kahramanı! Senin göklere ağılan ezeli ve ebedî nağraların halâ gök gürültüleri halinde şu mavi kubbelededir.

Altın destanlarını cilavış seslerini duydukça kahramanlık menkıbelerini anlatmaya, seni soylamaya ne gerek var?

Lozanın mahiri diplomati, Ata'nın eşsiz arkadaşı Kahraman İnönü! Bugün, adını aldığın cengin destanını kutluyoruz. Sana, Adanadan cenubun bu güzel şehirden yüz binlerin dilile saygılarımızı sunuyor, selâmlarımızı gönderiyoruz.

Yarattığın bu ünlü zafer kutlu olsun.

Siz ey İstiklâl şehitleri! Aziz ruhlarınız ebedi yetlere intikal ettiyse mübarek hatıralarınız kalplerimizdedir. Kurtardığınız istiklâlin, ebediyetlere kadar yarıncı koruyucusu kalacağız.

Ve sen ey Ebedî Atal müsterih olabilirsin. Bize bıraktığın mukaddes emanetin, bıraktığın gün gibidir. Kadın ve erkek, beşikte çocuk bu kutsal emanetin şarkısını söylüyor : İstiklâl İstiklâl İstiklâl

Not: İkinci İnönü zaferi münasabete Halkevinde verilen hitab.

GRİP ve ADANA

dokunur, iltihaplar, albümün işeme gibi arızalar yapar. Kadınlarda aybaşı bozukluğu yapabilir, hamile kadınların çocuk düşürmesine sebep olur. Küçük çocuklarda çok defa bir menenjit gibi araz verir.

Eğer ortada bir grip salgını yoksa, münferid vakalar çok defa bir menenjit sanılır. Gribin bevinde ve ondan çıkan sinirlerde de iltihap yaptığı görülmüştür. Kulakta orta kulak iltihabı, gözde bazı önemli arızalar, kanamalar yapabilir. Bütün bunlar gribin ne müdhis bir âfet olduğunu pek aşikâr göstermeğe yeter. Gripteki ölüm nisbeti de bu yüzden haddinden fazlaya çıkmaktadır. Kışın diğer salgın hastalıklarla gribi ayırd etmek zordur. Grip salgını varken kızıl, kızamık, lekeli humma gibi hastalıkların ilk günlerindeki teşhisi mümkün olmaz.

Koronma :

Bütün bir şehir halkını grip salgınından korumak mümkün değildir. Ya kuluçka devrindekiler, ya hastalığı yeni geçirmiş olanlar, sokaklarda, ka-

labalık yerlerde, otobüs, sinema, tiyatro, okul gibi yerlerde öksürüp aksırdıkça sağlamlara hastalığı aşılar dururlar. Bunun önüne geçmek imkânsızdır. Zayıf ve cılız olanlarla hamile kadınlar grip salgını sırasında evlerinden çıkarılmamalı, hastalar ayrı odalarda tecrit edilmelidirler. Gribin aşısı yoktur.

Tedavi :

Özel bir ilâcı olmadığı gibi serumu da yoktur. Görülen her çeşit araza ve iltihâta göre tedavi yapılır. Ateş devam ettikçe hasta yatakta kalır. Süt, yoğurt, çorbalar, hoşaf gibi sulu yemekler verilir. Soğuktan daima sakınımalıdır. Gribin iltihâtlarında da yiyecekleri ona göre tanzim etmeli, daima ağır yemekler vermekten sakınımalıdır. Bu iltihâtlarda gerekli tedaviyi hekime bırakmalı, son zamanlarda moda haline gelen sülfamid ci sinden ilâçları kullanmaktan vaz geçmelidir. Bir hastalığa ve onun iltihâtlarına iyi gelecek bir çeşit ilâç henüz keşfedilmemiştir.

TÜRKLE UĞRAŞILMAZ

Dile gel coşan ırmak!..

Dile gel ey kıyı

Sende bir büyük hatıranın izi var!

Anlat biza geçmiş,

Bir şarkı gibi sindirerek gönlümüzü

Dinle can kulağıyla

Duyacaksın aksini o Bakir sesin...

Ruhunda kaynaşmış olan o nefesin,

Bulacaksın eserini dört bir yanında...

Seni Coşturan bu özlü kanında

Bulacaksın sönmiyen aşkını onun

Olamazdı bir dağ ondan daha yüce...

İnsan başka bir insan olurdu

Mutlak onu görünce

Bir büyük varlığı Atatürk Adı

Hayhat dünya da onsuz ihtiyarladı...

Ey sonsuz akışları seyre dalan kıyı!

Dilinde tekrarlayan

Geçmişe ait şarkıyı

Ey denize varan sular

Öyle ise dünyada herşey yalan sular...

Ey tatlı hatıralar!

Ey kıyılar bizi de bağrına sar...

Onun ılık hatırası var ağaran başlarda,

Şu kıyılarda ve şu taşlarda...

Burda bulacak seyredalenler hayalinde Atasını

Burada alacak aşıklar ellerine sazını,

Burada görecekler karakışların yazını...

Bu kıyıları seyre dalan bir çift mavi gözdü

Bu kıyılarda bir gün o muammayı çözdü...

Çözüldü burada mutlak sırların düğümü

Bugün onu, heyecanla anmak günü...

Toroslardır güneyin yol vermez sıra dağı,

Çukurova tarihte aslanların yatağı...

Kayalar gibi metiniz, dağlar gibi aşılmaz

Tehlikelidir Türklerle uğraşılmaz...

Türklerle uğraşılmaz...

Aziz Eryalaz

İlk zamanlarda Çukurava ve Civarı

emanet etmesini, Philippe'in kız kardeşi vasıtasıyla 1000 talan alacağını ve Darius tarafından kazanıldığını bildiren bir mektup aldı.

Bu mektup, kralı büyük bir kararsızlığa sevketti:

«Bu ilâcı içecekmiyim? Eğer bu bir zehirse onu hak ettiğim söylenebilir mi? Doktorumun sadakatını ceza ile mi karşılayacağım? Veyahut düşmanı, beni çadırımda vurmasına serbest mi bırakacağım? Hayırlı Korkumun sonucuna uğramaktansa başkasının cürmüyle ölmek daha iyidir!» İskender, uzun zaman bocaladıktan sonra, kendisine yazılan mektubu kimseye göstermeksizin yatağının başucuna yerleştirdi. Bu düşüncelerle iki gün geçmiş ve doktorun tayin ettiği gün gelmişti. Philippe, hazırladığı ilâçla içeri girdi; onu gören İskender, yatağında doğrularak bir eline Parmenion'dan gelen mektubu, öbür eline de ilâcı aldı. İlâcı korkusuzca içerken diğer taraftan da mektubu Philippe'e uzattı. Philippe, mektubu okur-

ken İskender gözlerini doktorun yüzünden ayırmıyor, ve bu anda onun vicdanında olup bitenleri yüz hatlarının ifadesinden anlamak istiyordu. Philippe, mektubu bitirdikten sonra, korkudan ziyade yanılmadan mütevellit bir kızgınlık gösterdi. Yatağının ayak ucuna paltosunu ve mektubu atarak : «Kral! Benim hayatım daima sizin emrinizdedir. Fakat şu anda o, sadece mukaddes ve hürmete lâyık olan sözlerinize bağlıdır. Eğer beni, sizin hayatınıza kıymakla itham ediyorlarsa iyileşmeniz masumiyetimi gösterecektir. Ve o zaman hayatınızı kurtardığım için benim hayatımı bağışlayacaksınız. Size çok sadık olan doktorunuzun sözlerini dinleyerek bu ilâcı tamamen içmenizi rica ederim. (4) .

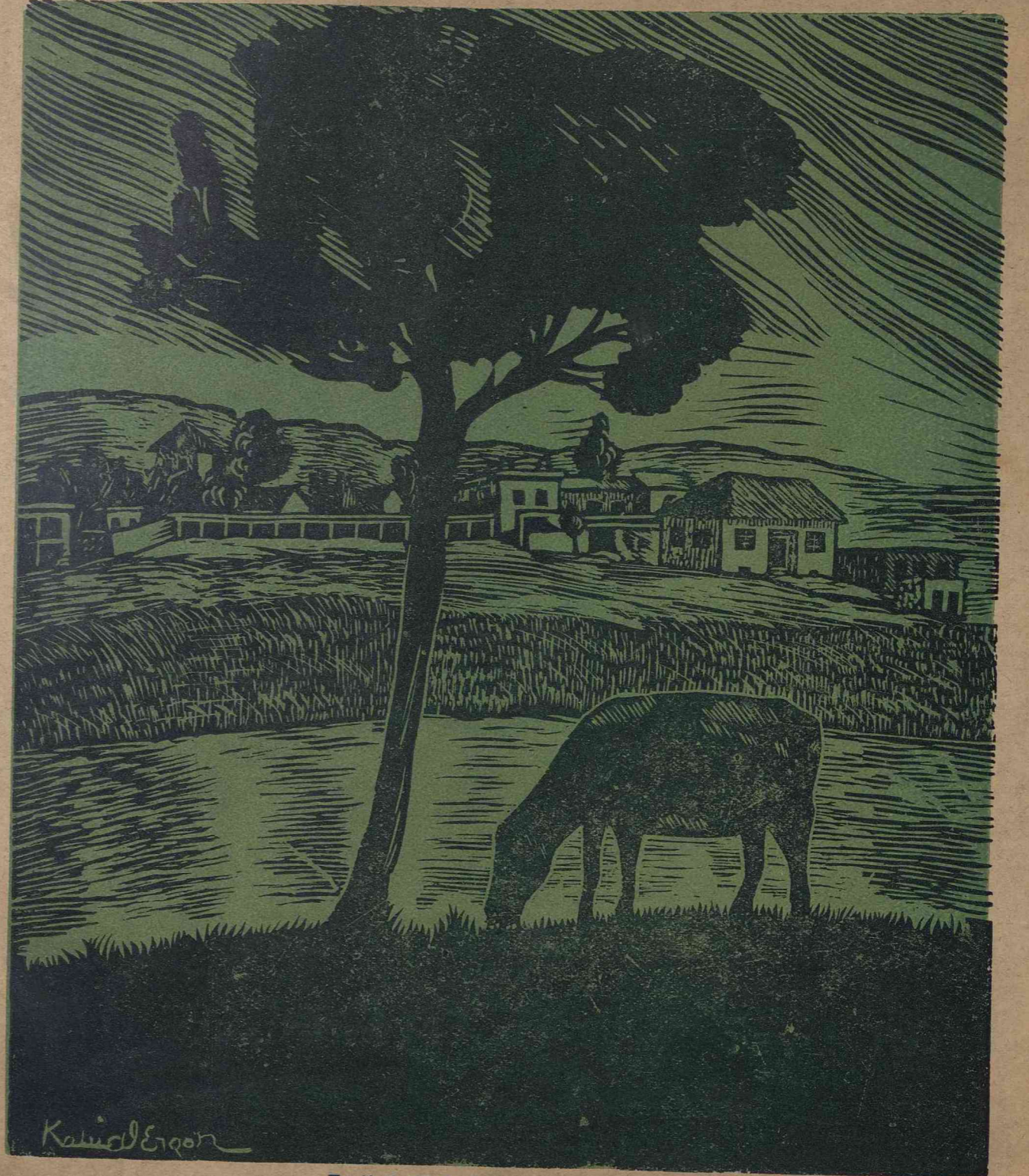
Bu sözler İskendere itimat telkin ettiği gibi, onun ümit ve sevincini artırdı.

— (4) — Ouinte — Curce, Histoire d' Alexandre, Le Grand, I, P. 37

Fiyatı 20 Kuruş

Çukurova

ADANA HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

Zeytinli Köyünden Bir Görünüş

BUGÜN Basımevi - ADANA

Mayıs - Haziran 1947

Sayı: 10-11